SRDCEM DRAK

DIVADELNÍ TECHNIK

Dobrý den, jmenuji se Filip Poskonka a jsem vedoucí techniky Divadla Drak.

KDO JE TO VEDOUCÍ TECHNIKY?

„Vedoucí divadelní techniky se stará o ostatní v týmu, mezi ně patří kulisáci, osvětlovači a zvukaři.”

Technici jsou v divadle ohromně důležití. Připravují totiž vše pro to, aby představení mohlo začít!

Co se děje předtím, než do divadla přijdou diváci?

Co se děje předtím, než do divadla přijdou herci?

VÍTEJ V ZÁKULISÍ DIVADLA!

Do těchto míst se většina diváků nikdy nepodívá. Najdeš tu sklad kulis a rekvizit, světel, hudebních nástrojů, kostýmů a mnoho dalšího!

První, kdo do divadla přichází, jsou technici. Přesně ty tu také vyhlížíme, že ano? Divadelní technici mají hned několik úkolů! Hlavní z nich je připravit vše tak, aby mohla na jevišti začít divadelní zkouška nebo divadelní představení.

ZAMYSLI SE, KDO Z TECHNIKŮ MÁ CO NA STAROSTI A POSPOJUJ:

jevištní technik	hudba a zvuky	osvětlovačský pult
zvukař	reflektory a světla	stavba scény
osvětlovač	kulisy	zvukařský pult

JEVIŠTNÍ TECHNICI ANEB KULISÁCI

Kulisáci, kterým se správně říká jevištní technici, se starají o přípravu jeviště. Jak má scéna na jevišti vypadat, kulisáci moc dobře vědí. Dostali totiž předem plánek od scénografa. (Jestli netušíš, kdo je to scénograf, prostuduj naše pracovní listy Scénografem na vlastní kůži.) Na onom plánku je přesně označené, jak má být scéna postavená a jaké kulisy mají kde být.

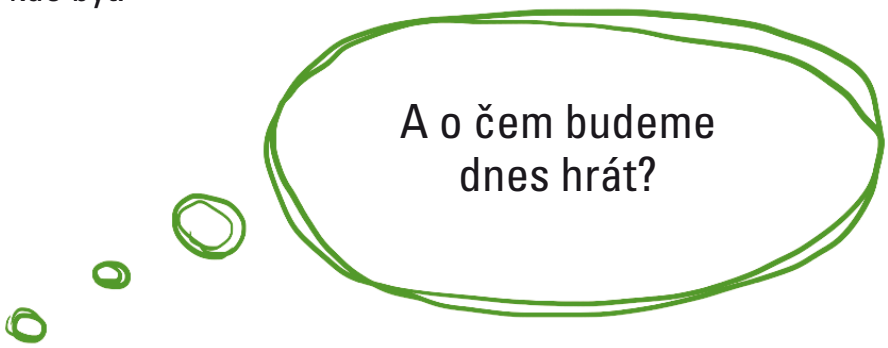

Než se pustíš do práce jevištního technika, přečti si, o čem je dnešní představení:

O BÍLÉ LANI

Královna se tuze trápila, protože si už dlouho s králem přáli miminko, které stále nepřicházelo. Ráda se procházela k nedaleké studánce na kraji lesa, usedla u ní a zpívala. Jednoho dne se ve studánce objevila žába, která královně předpověděla, že se jí brzy narodí dcerka, se kterou ale bude mít velké trápení.

Královskému páru se opravdu narodila dcera, dali jí jméno Jitřenka. Byla hodná, hezká a rodičům by mohla dělat jen samou radost, kdyby se však nad ní nevznášela zvláštní hrozba. Do jejích šestnácti let na ní nesmí dopadnout jediný paprsek slunečního světla, jinak… A tak dal král vystavět zámek bez oken a dveří rozhodnut, že Jitřenku před paprsky uchrání.

Na narozeninové oslavě svých patnáctých narozenin se ale Jitřence udělalo špatně. Přivolaný doktor zjistil, že je to kvůli nedostatku sluníčka a čerstvého vzduchu. Královna se tedy rozhodla, že princezně poprvé v životě ukáže svět za zdmi zámku. Princezna začala chodit ven za tmy, aby se dál chránila před sluncem, a velmi jí čerstvý vzduch svědčil. Jedné noci však nedopatřením zůstala až do úsvitu. Ve chvíli, kdy na ní dopadl první sluneční paprsek, proměnila se Jitřenka v bílou laň. Když ve studánce uviděla odraz své nové podoby, lekla se a uprchla do lesa.

…jak to bylo dál? Pokud tě zajímá, jak to s Jitřenkou, proměněnou v bílou laň, dopadlo, zajdi se podívat na jedno z představení O bílé lani v Divadle Drak! Nám prozatím pro práci postačí začátek příběhu…

ÚKOL OD JEVIŠTNÍHO TECHNIKA

Tvým úkolem je postavit jednu ze scén inscenace. Pojetí nechávám na tobě.
Jako kulisy ti může sloužit cokoliv, co doma najdeš a co se bude pro tvůj účel hodit.
Tvé fantazii se meze nekladou!

Kterou ze scén si vybereš?

1. Narozeninová oslava
Princezna Jitřenka je na zámku, kde právě probíhá oslava jejích šestnáctých narozenin.

2. Tajemný les za úplňku
Princezna Jitřenka, proměněná v bílou laň, je ztracená v tajuplném lese.

3. Scéna z vlastní vymyšlené inscenace (třeba z té, na které jsi pracoval v předchozích pracovních listech Srdcem Drak).

Aby bylo jasné, co je tvým úkolem, postavili jsme podle zadání úplně první scénu, kde královna na kraji lesa u studánky potkává kouzelnou žábu.
(My jsme pro stavbu scény použili větve, pokojové rostliny a CDčko, jako loutky nám pro roli královny posloužil mlýnek na sůl a pro roli žáby malý zelený kalíšek.)

Zvukaři musí dávat pozor, aby bylo vše dobře slyšet, ne moc nahlas, aby to diváka netahalo za uši, ani moc potichu, to by totiž divák vůbec nic neslyšel.

ZVUKAŘ

Vítám tě u zvukařského pultu!

Jak už víš, zvukaři se v divadle starají o zvuk. Ke své práci používají zvukařský pult, což je takové srdce zvuku v divadle. Úkolem zvukaře je pouštět ve správnou chvíli hudbu a zvuky, které dotváří atmosféru na jevišti.

Zvukař při ozvučování představení pracuje s hudbou, kterou pro účely divadelní inscenace připravil hudební skladatel nebo se zvuky, které zvolil pan režisér.

ÚKOL OD ZVUKAŘE

Tvým úkolem je ozvučení divadelní scény vytvořit! Ale nelekej se, stejně jako může být scéna složená a postavená z čehokoliv, tak může vzniknout i hudba.
Zvuky můžeš nahrát jednoduše na telefon a poté je z telefonu přehrát k dotvoření atmosféry tvé scény, na které pracuješ. Vezmi si mobilní telefon, vyhledej v něm funkci diktafon/záznamník a jde se na to!

Co bychom mohli slyšet za zvuky v úvodní scéně, kdy jde královna ke studánce?
Šplouchání vody, šumění stromů, vítr…

A jak zvuky získáme?
Zvuky studánky můžeme nahrát v koupelně, zvuk větru zase tak, když budeme do diktafonu foukat... a tak dále.
TIP: Můžeš se i vydat ven a na diktafon zachytit opravdové zvuky v přírodě!

Zvuky, které by se mohly objevit na narozeninové oslavě:

.....

Zvuky, které by se mohly objevit v temném lese:

.....

NÁVRH ŘEŠENÍ

Co vše se skládá v hlubě temného lesa? Houkání sovy, praskání větvíček, šepot větru v korunách stromů. Když zrovna nebudeš mít cestu do lesa, můžeš si tuhle zvukovou atmosféru vytvořit i doma a nebo se zapojit celou rodinu! Jako zvuk větru ti poslouží hra s igelitovým sáčkem, jako sova zahouká mamka nebo tatka a místo větvíček můžeš zlomit třeba špejli.

OSVĚTLOVAČ

Vítám tě u osvětlovacího pultu!

Hlavním úkolem osvětlovače je svítit při představení tak, aby bylo dobře viditelné vše, na co má divák v danou chvíli zaměřit pozornost - herci, případně loutky, rekvizity atd.

Světlo na divadle je jedním z nejdůležitějších pomocníků při vytváření atmosféry - nálady, kterou se režisér, herci a další z uměleckého týmu snaží divákovi předat.

Než se začneme zabývat jevištním světlem, vyzkoušíme si malou hru.
Potřebuješ zrcadlo, baterku a tmu. Zkoušej svůj obličej nasvěcovat z různých úhlů a v zrcadle sleduj, jak se díky tomu obličej proměňuje.

Zapiš si, co tě u svícení napadá. Při jaké příležitosti by se takové světlo na divadle mohlo použít?

Světlo ze spoda .....

Světlo ze shora .....

Světlo ze strany .....

Světlo ze předu .....

Světlo .....

Na co jsi přišel?
Světlo může totiž obličej různě deformovat, zkreslovat, vytvářet nějaký dojem.
To musí pan osvětlovač, který svítí na jevišti herce nebo loutky, dobře vědět!

ÚKOL OD OSVĚTLOVAČE

Jak už víš, světlo pomáhá dotvářet na jevišti atmosféru. Ukazuje nám, co máme vidět a jak. Tomu ale předchází dlouhé zkoušky. Vyzkoušej si u tvé postavené scény nejrůznější proměny světla. Postačí ti baterka, světlo telefonu, lampička. Rozmísti loutky po scéně a scénu nasviť. Můžeš nechat světlo jen tak ležet, nasvítit scénu zepředu, z boku, ze shora. Neboj se použít více zdrojů světla.

Při svícení by ti mohlo pomoci odpovědět si na tyto otázky:
Na co chci zaměřit divákovu pozornost?
Jaké atmosféry chci docílit?
Jak má scéna působit na diváky?

Pokud nemáš vyrobené loutky z předchozího pracovního listu, nevadí.
Jako loutky ti poslouží cokoliv, co doma najdeš, třeba kolíčky na prádlo, kterým můžeš dodělat papírové hlavičky nebo další předměty, které ti budou divadelní postavu nějakým způsobem připomínat.

TIP: Ve chvíli, kdy tě zaujme styl svícení, doporučujeme ti scénu vyfotit. Později při porovnávání pak přehledně uvidíš jednotlivé rozdíly a navíc budeš mít atmosféru zaznamenanou.

Základní neosvícená scéna.

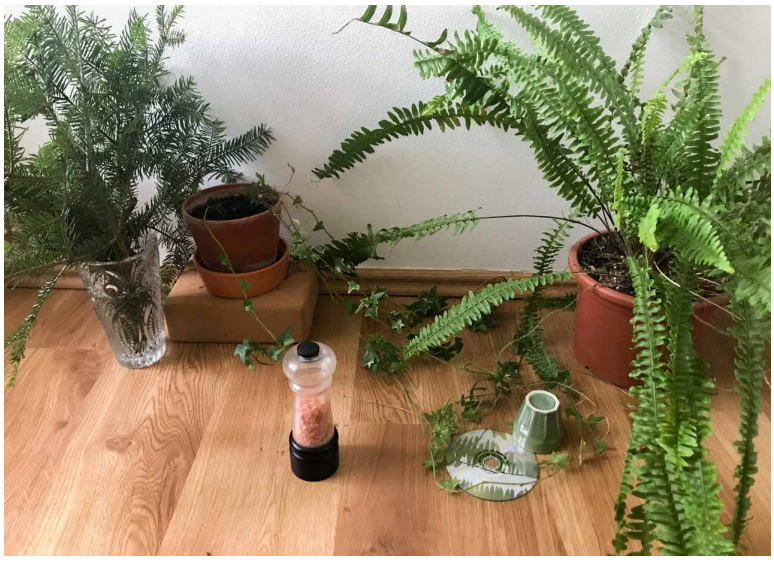

Světlo zepředu (kontra).

Světlo ze strany.

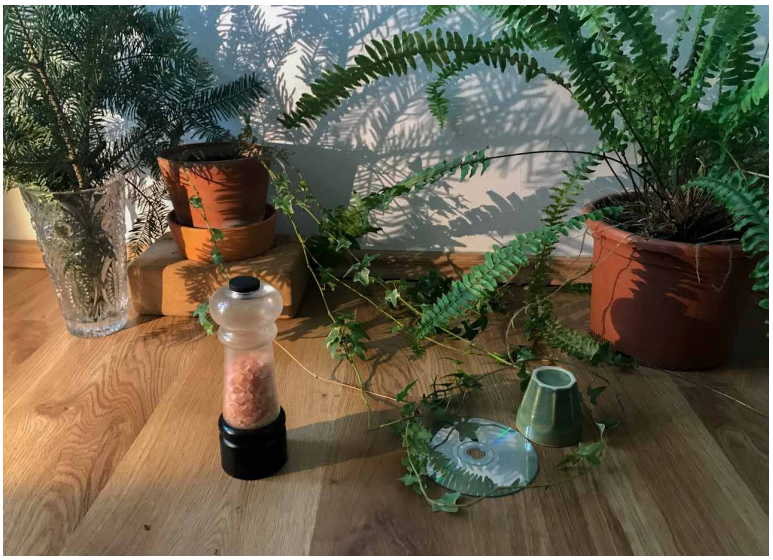

Světlo s modrým filtrem mířící na studánku.

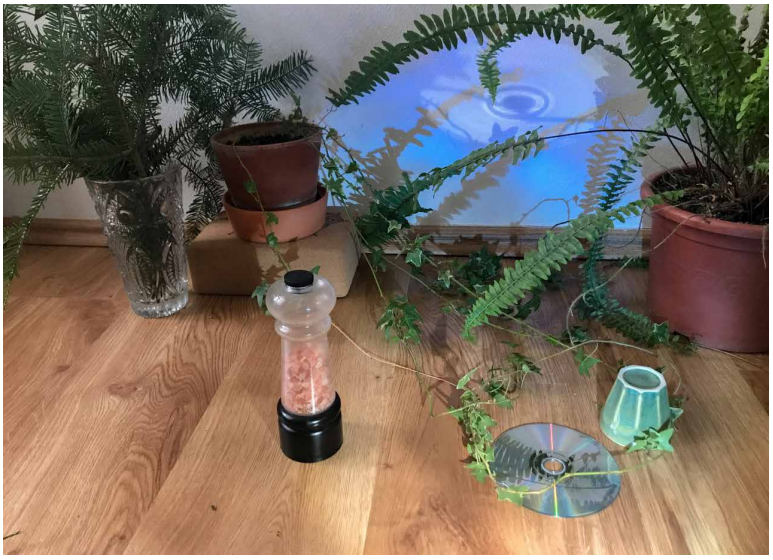

Světelný filtr je barevná folie, která se vkládá před zdroj světla - reflektor. Díky tomu má pak světlo barevný tón. To může být výhodné při tvorbě atmosféry! Ty pro tvé účely můžeš místo profesionálního světelného filtru použít uříznutý spodek plastové lahve nebo průhlednou plastovou barevnou fólii (nebo desky), kterou seženeš v každém papírnictví.

Světlo s filtrem mířícím ze strany + 2. světlo z druhé strany.

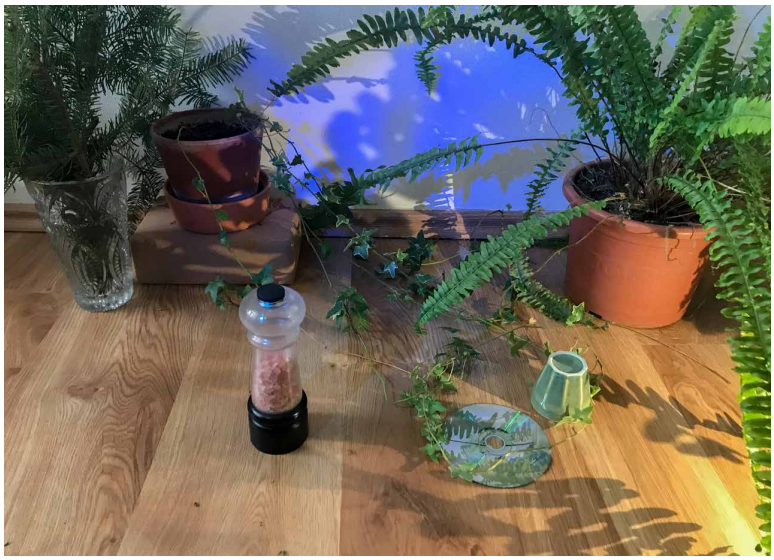

MÁŠ HOTOVO?

Svou vybranou scénu jsi postavil, nasvítil a dotvořil nahraným zvukem?
Natoč nám na video, jak se ti to povedlo!

Až budeš se svou prací hotový, výsledné video nám zašli do Divadla Drak (nechvatalova@draktheatre.cz nebo na Lektorské oddělení Divadla Drak, Hradební 632/1, 50003 Hradec Králové). Těšíme se!

SLOVNÍČEK POJMŮ
aneb bez čeho by ses v kůži divadelních techniků nikdy neobešel

FUNDUS
zásobárna všech již použitých, používaných i dosud nepoužitých rekvizit, kostýmů, kulis

PLAC
jeviště

SAMET
sametový černý závěs

PRAKŤÁK (praktikábl)
dřevěná nebo kovová skládací vyvýšenina, kterou jevištní technici
často používají při stavbě

PARAVAN
zástěna, dělící stěna

DĚLO
velký bodový reflektor určený k nasvěcování na velkou vzdálenost

KILO
reflektor s příkonem 1 000 W

DVOUKILO
reflektor s příkonem 2000 W

ŠTYCH
bodový reflektor

KONTRA
protisvětlo; reflektor směřující z hlediště do jeviště

PRŠÁK
reflektor u stropu jeviště, který směřuje světlo kolmo k zemi

NOUZÁKY
nouzové osvětlení

PRACÁK
pracovní osvětlení jeviště

MOST
pracovní lávka nad jevištěm

TAH
horizontální tyč, zavěšená v jevištním prostoru, sloužící k výměně dekorací,
nebo pro zavěšení reflektorů

RAMPA
souvislá řada světel

ŠTENDR
stojan na reflektor